

Лекція 3.

Психолого-педагогічний супровід розвитку молодших школярів

План

1. Поняття психолого-педагогічного супроводу
2. Діагностичний супровід розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів
3. Методи діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів

1. Поняття психолого-педагогічного супроводу

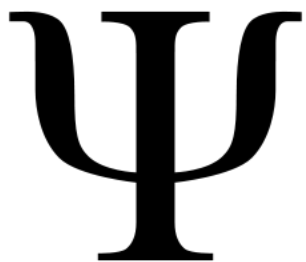
№ з/п	Визначення сутності поняття «діагностичний супровід»	Джерело
1	<p>«Психологічний супровід пов'язаний з особистісно орієнтованою моделлю виховання, яка передбачає залучення дітей до взаємодії з довкіллям і на цій основі формування у дітей ціннісних ставлень до довкілля з позицій сучасної культури»</p>	І. Бех
2	<p>«Супровід дитини – це рух разом з нею, поруч із нею, іноді – ледь попереду, якщо треба показати їй можливі шляхи. Дорослі, які можуть надати школяреві різноманітну підтримку, розглядаються як суб'єкти супроводу, що беруть участь у цьому процесі разом із психологом на принципах співробітництва, особистої й професійної відповідальності»</p>	М. Бітянова
3	<p>«Супровід реалізується безпосередньо у спільній діяльності, що принципово відрізняє його від процесу управління, який може здійснюватися ззовні і дистанційно, без надання безпосередньої допомоги, особистої участі і турботи. Водночас, супроводжувати необхідно не стільки дитину, скільки процес її розвитку»</p>	Ю. Галагузова
4	<p>«Психолого-педагогічний супровід – це цілісна, системно організована діяльність, у процесі якої створюються соціально-психологічні та педагогічні умови для успішного навчання і розвитку кожної дитини у шкільному середовищі»</p>	С. Григор'єва, З. Беляєва
5	<p>«Діагностичний супровід професійної діяльності передбачає володіння знаннями і вміннями пізнати дитину, вивчати її індивідуальні особливості, навчальні можливості, встановлювати пізнавальні потреби та інтереси, визначати перспективи особистісного розвитку і зростання, передбачати труднощі в навчанні, вихованні та розвитку»</p>	С.Мартиненко

Медицина

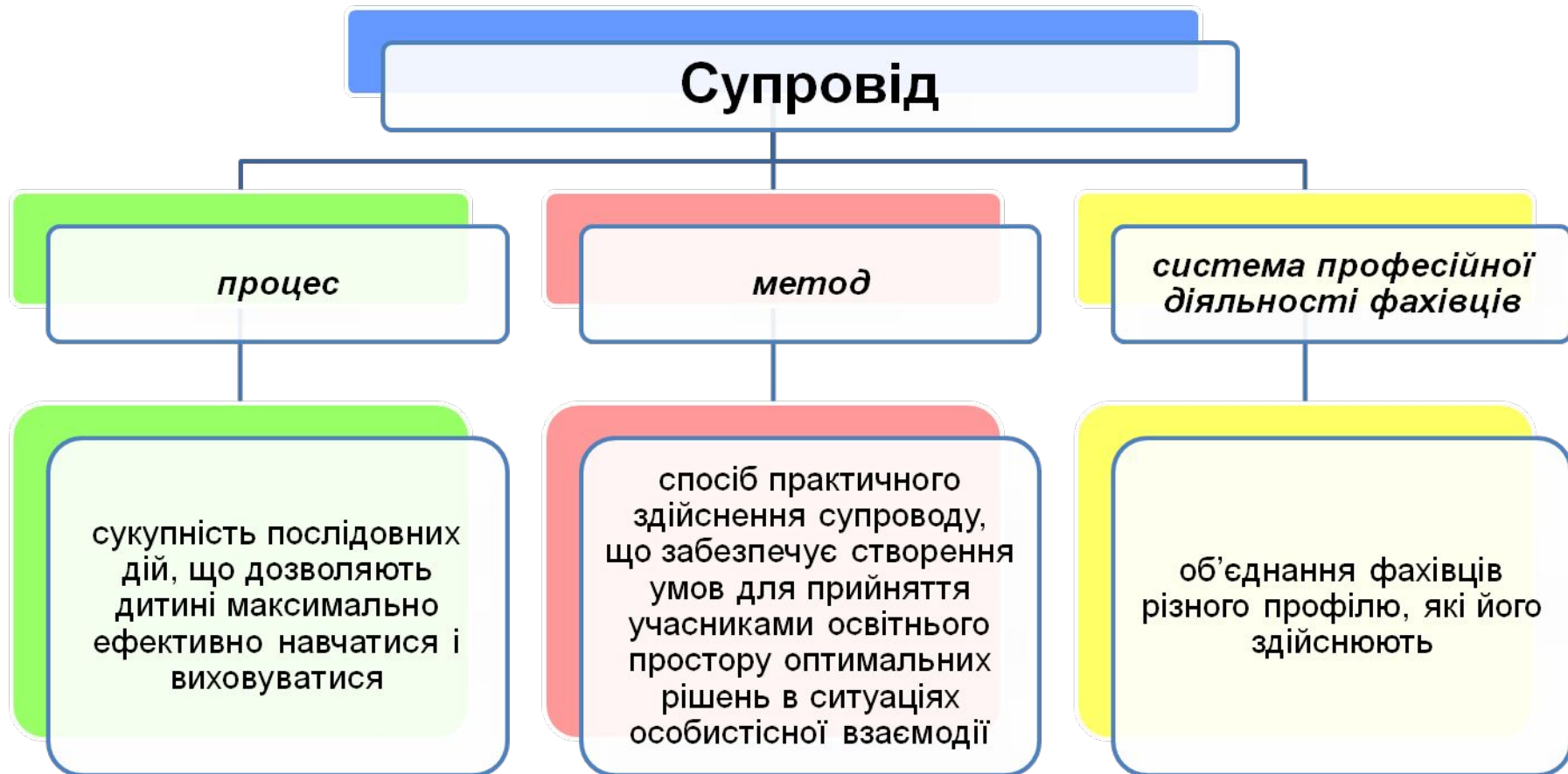

комплекс медичних послуг, що забезпечує створення сприятливих умов, спрямованих на поліпшення і підтримку здоров'я суб'єкта протягом усього процесу лікування

Психологія

цілісний процес вивчення, формування, розвитку та корекції становлення особистості; систему професійної діяльності психолога, яка спрямована на створення психологічних умов для успішного психологічного розвитку особистості та систематичній психологічній допомозі дітям і дорослим

Супровід – це комплекс, система підтримки природного розвитку дітей, що допомагає у вирішенні завдань, пов'язаних із навчанням, вихованням і розвитком

Концептуальні ідеї супроводу

Систематичне відстеження психолого-педагогічного статусу дитини і динаміки її психічного розвитку в освітньому процесі

збирання і накопичення інформації з різних сторін

Створення соціально-психологічних умов для розвитку особистості дітей

процес у навчальному закладі побудований за гнучким схемами, може змінюватися і трансформуватися в залежності від психологічних особливостей дітей

Створення спеціальних соціально-психологічних умов для надання допомоги дітям, які мають проблеми в психологічному розвитку, навчанні

система дій, конкретних заходів, які дозволяють подолати або скорегувати виниклі проблеми

Діагностичний супровід - поєднання етапів, змісту, форм, методів, результатів і термінів проведення діагностичної діяльності педагогом у процесі навчально-пізнавальної та виховної діяльності.

Діагностування пізнавальних інтересів дітей – це процес отримання інформації про стан та розвиток показників пізнавального інтересу (широта, глибина, дієвість, стійкість), виділення континіуму (синдрому) типових ознак, найбільш інформативних для кожного вікового періоду за допомогою діагностичних методик, що дозволяють одержати інформацію з різних джерел.

Діагностичний супровід розвитку пізнавальних інтересів дітей - спеціально організовану систему професійної діяльності педагога спрямовану на виявлення стану, рівнів розвитку пізнавального інтересу дітей з метою прогнозування навченості, вихованості, а також створення умов для їх розвитку.

2. Діагностичний супровід розвитку пізнавальних дітей дошкільного віку

ЦИКЛИ ДІАГНОСТИЧНОГО СУПРОВОДУ

```
graph TD; C1[ЦИКЛ 1.  
Діагностичний супровід розвитку  
пізнавальних інтересів дітей  
старшого дошкільного віку  
упродовж шести місяців до початку  
навчання в школі (5, 5 років)]; C2[ЦИКЛ 2.  
Діагностичний супровід розвитку  
пізнавальних інтересів  
першокласників (6 – 6, 5 років)]; H[ЦИКЛИ ДІАГНОСТИЧНОГО  
СУПРОВОДУ]; C1 --- C2; C1 --> H; C2 --> H;
```

ЦИКЛ 1.

Діагностичний супровід розвитку пізнавальних інтересів дітей старшого дошкільного віку упродовж шести місяців до початку навчання в школі (5, 5 років)

ЦИКЛ 2.

Діагностичний супровід розвитку пізнавальних інтересів першокласників (6 – 6, 5 років)

ПРОГРАМА ДІАГНОСТИЧНОГО СУПРОВОДУ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ 6 – 7 РІЧНИХ УЧНІВ

Прізвище, ім'я дитини _____

Дата народження _____

Група _____

Компоненти психологічної структури пізнавальних інтересів та їх характеристика		Джерела та методики
<i>Розвиток пізнавальних процесів</i>	Увага	Тест «Коректурна проба» (Б.Бурдон) «Постав знаки» (Р. Немов) «Запам'ятай і розстав крапки» (Р. Немов)
	Уважність	«Коректурна проба» (С. Коробко, О. Коробко) «Кодування» (О. Венгер, Г. Цукерман)
	Пам'ять	Методика «Упізнай фігуру» (С. Максименко) Тест «10 слів» (О. Лурія) Тест «Запам'ятовування 10 слів» (С. Рубінштейн)
	Мислення	Тест «Обведи контур» (С. Максименко) Методика «Чобітки» (Н. Гуткіна) Тест Тулуз-Пьєрона
	Мовлення	Тест «Володіння зв'язним мовленням» (С. Максименко) Визначення словникового запасу (І. Архіпова) Тест 1 словниковий (Г. Вільсон, Д. Гріллз)
	Уява	Тест «Склади казку» (С. Максименко) Незакінчені малюнки (С. Максименко)
	Сприйняття	Методика «Знайди квадрат» (С. Коробко, О. Коробко або С.Максименко) Методика «Пишемо кружечками» (С. Коробко, О. Коробко)
<i>Статус школяра</i>	Інтерес до школи	Рисункові тести «Моя школа», «Мій клас». Метод незакінчених речень (І. Архіпова) Вивчення «продуктів» діяльності дітей
	Прояв мотивів	Методика «Навчальна мотивація» (М. Гінзбург) Методика «Бесіда про школу» (Т. Нежнова)
	Пізнавальна активність	Пізнавальна активність молодшого школяра (О. Горчинська) Методика «Вибір навчальних завдань» (М. Пророк) Методика «Дерево бажань» (В. Юркевич)
	Визначення пізнавальної потреби учня	Пізнавальна потреба (В. Юркевич)

<i>Показники інтелектуальної активності</i>	Розвиток допитливості	Методика «Дитяча допитливість» (Д. Годовікова) Методика «Загадати і спитати» (П. Торренс)
	Питально-дослідна активність дітей	Методика «Вопрошайка» (М. Шумакова) Оцінка наявності питань у дітей (Т. Серебрякова)
	Активне оперування набутим багажем знань і вмінь	Методика «Доски Сегена»
<i>Показники емоційно-вольових проявів</i>	Наявність сприятливого емоційного фону пізнавальної діяльності учнів	Графічна методика «Кактус» (В. Панфілов) Методика вивчення соціально-психологічної адаптації дітей молодшого шкільного віку до школи (Е. Александровська) Методика «Вибір місця» (І. Архіпова) Тест шкільної тривожності за Філіпсом Методика «Школа тварин» (С. Панченко)
	Емоційні прояви	Вивчення «продуктів» діяльності дітей
	Зосередженість уваги	Методика «Графічний диктант» (Д. Ельконін) Тест «Графічний диктант» (Д. Ельконін) Тест «Будиночок» (С. Максименко)
	Виявлення рівнів організації дій, вміння керуватися системою умов задачі, переборюючи вплив сторонніх чинників.	Методика «Зразок і правило» (А. Венгер)
	Домінуючі мотиви навчання	Домінуючі мотиви у ситуації їх зіткнення (М.В.Матюхіна) Методика «Закінчи речення» (М. Матюхіна) Методика «Закінчи розповідь» (М. Матюхіна) Методика «Персоніфікація мотивів» (М. Гінзбург) Анкета з визначення рівня шкільної мотивації (Л. Лусканова)

<i>Наявність компонентів пізнавального інтересу</i>	Спрямованість інтересів	Методика «Вибір сюжетно-тематичних картинок» (М. Пророк) Дослідження інтересів, схильностей дошкільника (Г. Лаврентьєва, Г. Титаренко)
	Тип пізнавального інтересу	Методика «Мимовільне запам'ятовування» (О. Дусавицький) Методика «Вибір діяльності» (Е. Баранова)
	Рівень розвитку інтересу до змісту навчання	Методика «Перелік улюблених занять» (М. Матюхіна) Пізнавальні інтереси школяра (К. Волков) Діагностування пізнавальних інтересів шестирічних учнів (Т. Пушкарьова)
	Особливості пізнавальної потреби	Методика «Чарівний будинок», «Казка» (М. Ганошенко, В. Юркевич) Методика «Зіткнення мотивів» (Н. Гуткіна)
<i>Наявність інтересу до конкретного навчального предмету</i>	Інтерес до математики	Метод парних порівнянь (Л. Вахрушева) Бесіда з дітьми спрямована на з'ясування інтересу до математики (Л. Вахрушева) «Початкові математичні уявлення» (С. Мартиненко, М. Осколова). Методика «Капітошка»

	Інтерес до читання	Тест «Читання або...» Методика «Казкове співвідношення»
	Інтерес до образотворчого мистецтва	Методика «Домалюй» «Не уважний Буратіно!»
	Інтерес до музичного мистецтва	Методика «Мої вподобання 1» Методика «Шифрувальник»
	Інтерес до природи	Методика «Вирости квітку» Методика «Живі скульптури»
	Інтерес до іноземної мови	Методика «Цікава мова» Методика «Загублені літери»

Комплексна система діагностики пізнавального інтересу в структурі загальних здібностей до навчання (Е.Баранова)

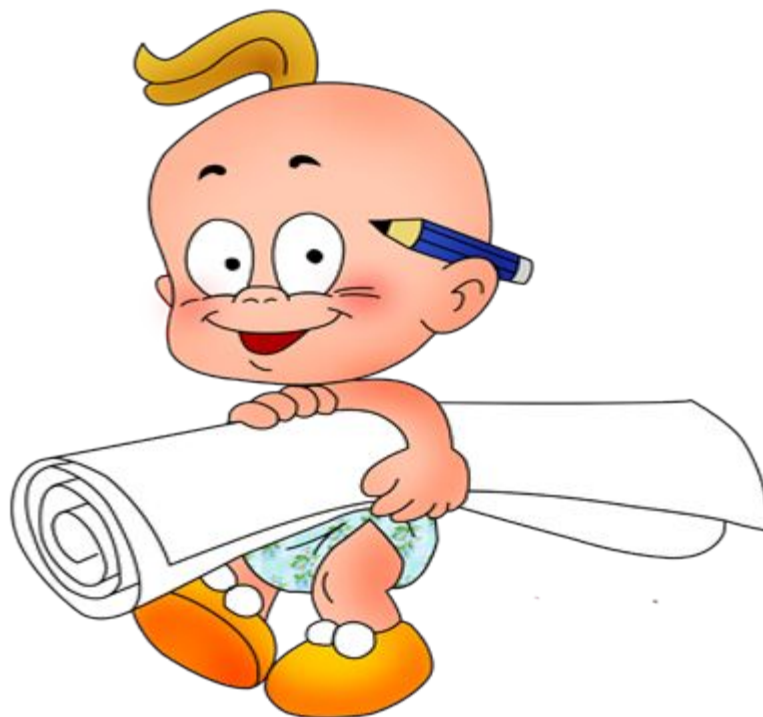
Картка розвитку пізнавальних інтересів дітей

Компоненти психологічної структури пізнавальних інтересів та їх характеристика		Показники зрізів		
		перший (на початку навчального року)	дрийгий (в середині навчального року)	третій (в кінці навчального року)
<i>Розвиток пізнавальних процесів</i>	Увага			
	Уважність			
	Пам'ять			
	Мислення			
	Мовлення			
	Уява			
	Сприйняття			
<i>Статус школяра</i>	Інтерес до школи			
	Відносна вираженість різних мотивів			
	Пізнавальна активність			
	Визначення пізнавальної потреби учня			
<i>Показники інтелектуальної активності</i>	Розвиток допитливості			
	Питально-дослідна активність дітей			
	Активне оперування набутим багажем знань і вмінь			
<i>Показники емоційно-вольових проявів</i>	Наявність сприятливого емоційного фону пізнавальної діяльності учнів			
	Емоційні прояви			
	Зосередженість уваги			
	Виявлення рівнів організації дій, вміння керуватися системою умов задачі, переборюючи вплив сторонніх чинників			
	Домінуювальні мотиви навчання			
<i>Наявність компонентів пізнавального інтересу</i>	Спрямованість інтересів			
	Тип діяльності цього інтересу			

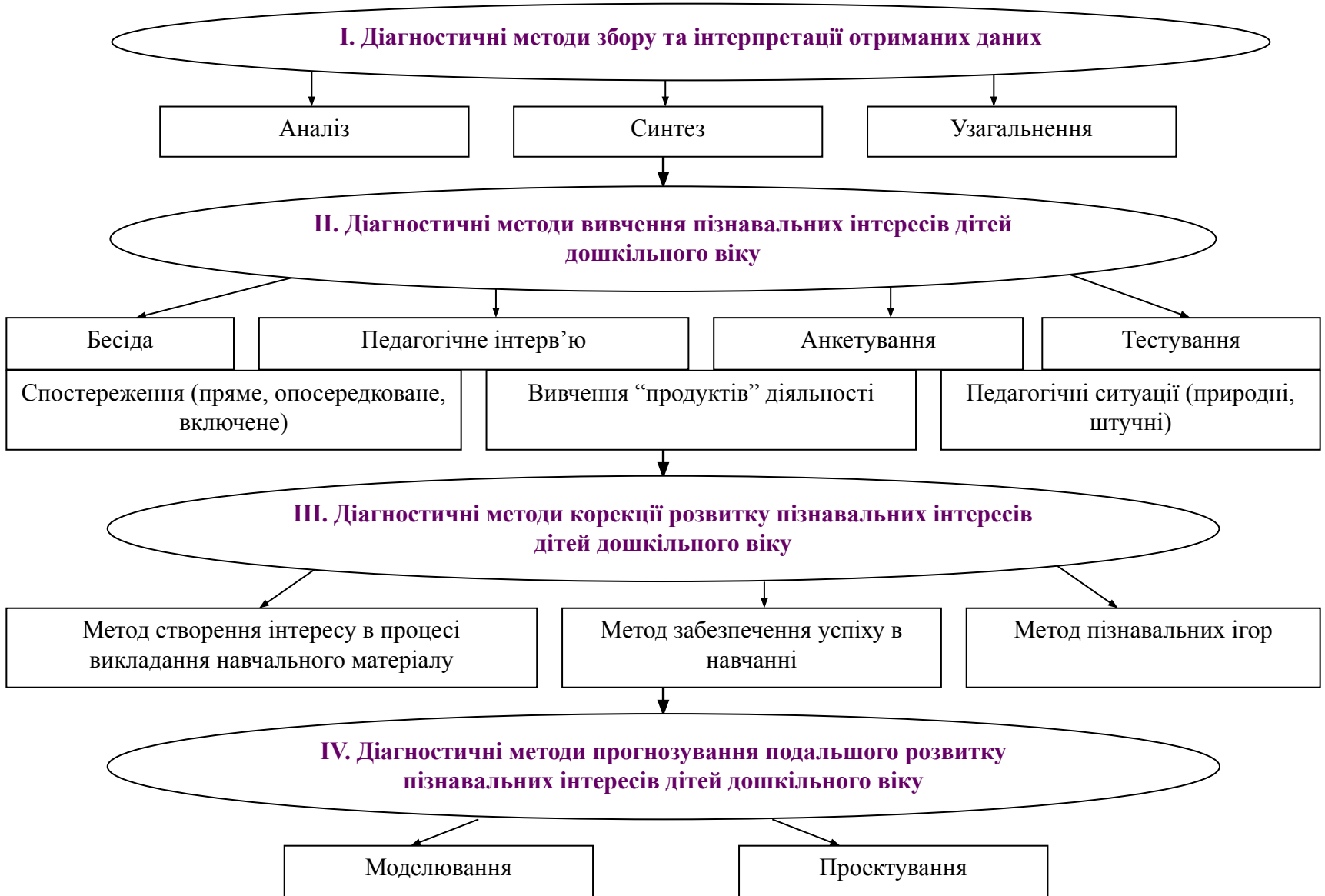
Орієнтовний план діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів учнів

№ п/п	ІПБ учнів	Орієнтовний план діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів дітей												№ з/п	Робота вчителя (РВ)																
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14	Артеменко А. Буланова Л. Гриньов В. Демчик А. Затірко С. Іванченко М. Ковальчук К. Ляшенко В. Мартінова Н. Марко О. Павлик Л. Пулюй В. Сахарова А. Хоменко Б.	Розвиток пізнавальних процесів					Статус школяра	Показники інтелектуальної активності		Показники емоційно-вольових проявів			Наявність компонентів пізнавального інтересу		Наявність інтересу до конкретного навчального предмету		1 2 3 4 5 6 7 8 9	Оформлення документації класу Діагностика наявності позиції школяра Діагностика розвитку пізнавальних процесів Діагностика інтелектуальної активності Діагностика емоційно-вольових проявів Проведення батьківських зборів на тему «Пізнавальні інтереси дітей» Визначення наявності компонентів пізнавального інтересу Оформлення куточка для батьків «Значення пізнавального інтересу у розвитку дитини» Спостереження за дітьми на заняттях.													
		Увага, уважність	Пам'ять	Мислення	Мовлення	Уява	Сприйняття	Інтерес до школи	Виразність різних мотивів	Пізнавальна активність	Визначення пізнавальної потреби учня	Розвиток допитливості	Питально-дослідна активність дітей	Активне оперування набутим багажем знань і вміл	Наявність сприятливого емоційного фону пізнавальної діяльності учнів	Емоційні прояви			Зосередженість уваги	Виявлення рівнів організації дій, вміння керуватися системою умов завдань, переборюючи відшук	Домінуючий мотиви навчання	Співзв'язаність інтересів	Тип пізнавального інтересу	Рівень розвитку інтересу до змісту навчання	Особливості пізнавальної потреби у дошкільників	Інтерес до математики	Інтерес до читання	Інтерес до малювання	Інтерес до музики	Інтерес до історії	Інтерес до іноземної мови
		Картка розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів																													
		<i>Рівні розвитку пізнавальних інтересів</i>																													
		Елементарний				Середній				Достатній				Високий																	
		№ п/п	Позаурочна пізнавальна діяльність (ППД)										№ п/п	Робота батьків (РБ)																	
		1 2 3 4	Розкази про себе Фестиваль казок Що ми читаємо Улюблені справи	5 6 7 8 9	Фестиваль малюнків Про все на світі Пантоміма Цікаво знати! Мені подобається								1 2 3 4	Бесіда про улюблених героїв Участь у проведенні «Фестивалю казок» Колаж «Улюблені справи моєї дитини» Бесіда про улюблені заняття																	
		Вересень	Жовтень	Листопад		Грудень		Січень		Лютий		Березень		Квітень	Травень																
		РВ-1 РВ-2 РВ-9 РБ-1 ППД-1	РВ-2 РВ-9 РБ-2 ППД-2	РВ-3 РВ-6 РВ-8 РВ-9 ППД-3		РВ-4 РВ-9 РБ-3 ППД-4		РВ-4 РВ-9 ППД-5		РВ-5 РВ-9 ППД-6		РВ-5 РВ-9 ППД-7		РВ-7 РВ-9 РБ-4 ППД-8	РВ-7 РВ-9 ППД-9																

3. Методи та принципи діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів

Класифікація методів діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку

**Принципи організації
діагностування
пізнавальних
інтересів дітей
(за Є. Барановою)**

використання системного
підходу

врахування критеріально-
орієнтованого підходу

дослідження специфічних
проявів пізнавального
інтересу

Основні підходи до
діагностування пізнавальних
інтересів дітей
(за Н. Бібік)

попереднє з'ясування показників
пізнавального інтересу

підбір діагностуючих методик 3-х типів

визначення діагностичних можливостей
кожної методики

відповідність методик віковим
особливостям дітей

Дякую за увагу!